

Utorak, 30. oktobar 2001.

Statusna konferencija

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.34 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Prva stvar sa kojom ćemo se pozabaviti biće pretходni podnesak, tj. podnesci. Imali smo priliku da razmotrimo sva pitanja tokom pauze. Doneli smo odluku da odbijemo sve podneske i objasnićemo naše razloge u pismenoj formi. Sada počinjemo sa statusnom konferencijom. Prvo će izlagati Tužilaštvo, koje će govoriti o raznim pitanjima, a onda ćemo da vidimo koje argumente žele da izlože prijatelji suda i na kraju ćemo da vidimo šta želi da izloži sam optuženi. Dakle, počinjemo sa Tužilaštvom. Postoji više pitanja o kojima bismo želeli da čujemo vaše mišljenje. Sada ću ukratko da ih navedem: da li planirate da podignete neke druge optužnice i da li ima nekih zahteva po tom pitanju? U kojoj fazi pripreme se nalazi optužnica za Kosovo? Koliko je potrebno dana za iznošenje dokaza i koliko svedoka nameravate da pozovete? Takođe bismo želeli da potvrdimo zakazane datume i da vidimo kada će suđenje da počne. Isto tako nas interesuju oslobađajući dokazi vezani za tu optužnicu. A zatim ćemo da se osvrnemo na hrvatsku optužnicu i da vidimo u kojoj se fazi nalazi postupak obelodanjivanja propratnog materijala i da li očekujete da će biti nekih izmena i dopuna optužnice. Takođe nas interesuje broj mogućih svedoka i koliko vam je vremena potrebno za iznošenje dokaza. Izvolite, gospođo tužiteljice.

TUŽILAC DEL PONTE: Hvala lepo, gospodine predsedniče i časni Sude. Prvenstveno vam se zahvaljujem na pitanjima koja ste postavili, jer mi olakšava kada tačno znam šta od mene tražite. Kada

je reč o prvom pitanju, sledeće nedelje ćemo objaviti optužnicu za Bosnu kojom teretimo gospodina Miloševića. Nakon što dobijemo potvrdu te optužnice, podnećemo podnesak sa zahtevom za spajanje sve tri optužnice kako bi se mogao voditi samo jedan postupak protiv optuženog.

SUDIJA MEJ: Da li to možete da uradite u roku od sedam dana, od dana potvrđivanja konačne optužnice.

TUŽILAC DEL PONTE: Da, svakako. Treba nam nekoliko dana da iznesemo taj zahtev. Što se tiče optužnice za Kosovo, dakle druge izmenjene i dopunjene optužnice, zapravo treće optužnice, materijal koji podržava optužnicu nalazi se u osam registratora. Šest registratora je podneto već 1999. godine, dok su tri registratora podneta u junu 2001. godine, sa izmenjenom i dopunjenom optužnicom. Ostaju još dva dodatna registratora sa dokaznim predmetima koji još uvek nisu prevedni na BHS, ali koje ćemo predati optuženom u roku od 30 dana, u skladu sa rokom koji predviđa Pravilo 66(A)(i). Procenjujemo da ćemo pozvati 228 svedoka. 174 su svedoci događaja, dok su ostali uglavnom veštaci. To su uglavnom službenici policije i istražitelji, dakle svedoci koji će govoriti o političkim aspektima predmeta i drugim pitanjima vezanim za istragu. Naravno, ukoliko bismo mogli da primenimo Pravilo 92bis, to bi bilo od velike pomoći jer bi nam to skratilo ovu sadašnju listu svedoka. Što se tiče dokaznih predmeta koji će biti dostavljeni, moramo naglasiti da imamo na hiljade dokumenata. Zasada vam mogu reći da ćemo dati na uvid 500 dokumenata, 167 će biti video snimci, 775 fotografija, 50 tabela i dijagrama, 30 su mape u papirnom formatu, dok je jedna u elektronskom. Isto tako ćemo imati 30 dijapozitiva i drugih video materijala koji su zamišljeni da pokažu kretanja i otprilike 21 izveštaj, kao i oko sotinu forenzičkih dokumenata. Sve će to Tužilaštvo predstaviti tokom izvođenja dokaza Tužilaštva. Kada je reč o svedocima, biće nam potrebne zaštitne mere za neke od njih. Mogu vam reći da smo do sada identifikovali 12 takvih slučajeva. Kao što sam već juče

naglasila, problem je primena Pravila 68, dakle dostava ekskulpatornog materijala, naročito kada se radi o susretu sa zastupnicima Odbrane optuženog. Kada je reč o Pravilu 65ter(D)(iv), mi znamo da pretpretresni sudija treba da pozove stranke da se susretnu pre suđenja, kako bi tužilac mogao da ispuni svoje obaveze. Sa tim imam problema, jer nemam sagovornika na suprotnoj strani. Prema tome, nisam u stanju da razgovaram o pitanjima koja proističu iz pomenutog pravila, a koja se tiču pripremanja postupka, tako da moram da kažem kako nisam u mogućnosti da razgovaram o pregledu svih tih materijala, što proističe iz Pravila 68. Takođe, moram da kažem da je za izvođenje dokaza Tužilaštvu omogućeno oko 170 dana. U tom roku mislim da ćemo ispitati svedoke koji će govoriti o činjenicama na taj način što ćemo ispitivati tri svedoka dnevno. Kada je reč o drugim svedocima, možemo računati da će jedan svedok svedočiti dva dana. To se odnosi na veštake i istražitelje. Naravno, te naše procene zavise i od dužine unakrsnog ispitivanja tih svedoka. Mislim da sam odgovorila na sva pitanja koja se tiču optužnice za Kosovo. Što se tiče optužnice za Hrvatsku, dokazni predmeti se nalaze u 11 registratora. Engleska verzija može biti dostavljena odmah, a verzija na BHS-u će biti dostavljena u roku od 30 dana, u skladu sa Pravilnikom. Za vašu informaciju radi se o 3.000 stranica na engleskom jeziku, koje treba prevesti. 255 svedoka će biti pozvano. Njih oko 200 će svedočiti o činjenicama, a 55 o vezi između Miloševića i počinjenih zločina. Svedočiće i 12 veštaka o vojnim pitanjima, političkim pitanjima, ustavnom pravu, kao i finansijskim pitanjima. Zatim će doći patolozi i drugi eksperti koji su radili na ekshumacijama, poput istoričara i arheologa. Oko 90 dokumenata smatramo ključnim. Možda ćemo toj listi dokaznih predmeta dodati još neke koji se momentalno prevode. Takođe, imamo dodatne dokazne predmete u obliku video snimaka, fotografija, kao i forenzičkih izveštaja, što će biti podneto, ako bude bilo potrebno. Međutim, taj materijal još uvek nismo detaljno pregledali. Mi, dakle, imamo 170 dana za iznošenje dokaza, što je, otprilike, tri do četiri dana za svakog ključnog svedoka događaja i dva do tri dana za druge

svedoke. Ima nekoliko svedoka za koje ćemo tražiti zaštitne mere. Zasada smo identifikovali 20 takvih svedoka. Kad je reč o pravilu 68 i dokumentima s tim u vezi mi radimo na tome, međutim, opet imamo isti problem kao i u odnosu na optužnicu za Kosovo. Takođe tražimo da nam se što je moguće pre omogući primena pravila 92bis. Nadam se da sam vam odgovorila na sva pitanja. Mi smo tu da odgovorimo na sva dodatna. Hvala.

SUDIJA MEJ: Hvala, gospođo tužiteljice, na ovim iscrpnim objašnjenjima i što ste vrlo brzo i precizno obradili podnesak koji su dostavili amikusi, što je svakako bilo od pomoći Pretresnom veću. Kad je reč o stvarima koje ste izneli, gospođo tužiteljice, po pitanju optužnice za Kosovo, vi ste spremni za suđenje. Da li je to stav Tužilaštva?

TUŽILAC DEL PONTE: Tako je, gospodine predsedniče. Što se tiče optužnice za Kosovo, mi smo spremni, u skladu sa onim uputstvima koje ste nam dali.

SUDIJA MEJ: A šta je sa hrvatskom optužnicom?

TUŽILAC DEL PONTE: Što se tiče te optužnice, potrebno nam je nekoliko meseci, tačnije četiri do pet meseci.

SUDIJA MEJ: Da li nameravate da izvršite izmenu i dopunu optužnice i da podnesete i zahtev sa tim u vezi?

TUŽILAC DEL PONTE: Ne, gospodine predsedniče. Mogu vam reći da se ove dve optužnice neće dalje modifikovati, ni optužnica za Kosovo ni za Hrvatsku. One su u svom konačnom obliku. Naravno, treba ostaviti malo prostora ukoliko dođemo do nekih novih činjenica, mada sumnjam da će se to dogoditi, gospodine predsedniče.

SUDIJA MEJ: Jedno tehničko pitanje. Govorili ste o stotinama forenzičkih dokumenata u vezi s Kosovom. Da li se radi o izveštajima sa ekshumacija ili nečem sličnom?

TUŽILAC DEL PONTE: Da, tako je.

SUDIJA MEJ: Da li ste u stanju da ispoštujete 26. novembar, kada govorimo o Kosovu, za podnošenje pretpretresnog podneska i liste svedoka?

TUŽILAC DEL PONTE: Da, ispoštovaćemo rokove. Ne znam da li rok od 30 dana za potvrdu zadnje izmenjene i dopunjene optužnice predstavlja neki problem, dakle, da li moramo da čekamo da taj rok prođe. To bi onda bila nedelja nakon 26. novembra, ali smo spremni.

SUDIJA MEJ: Mislim da rok od 30 dana ističe 28. novembra. Možemo revidirati naš stav, ali mislim da bi bilo dobro da se držite prvog datuma. Ako bude potrebno još ćemo se time pozabaviti. Što se tiče pretpretresne konferencije, ona je zakazana za 9. januar. Gospođu tužiteljice, znam da ste podneli zahtev koji ćemo morati da razmotrimo. Što se tiče Hrvatske i ako druge dve optužnice budu potvrđene, dakle tri optužnice, mi ćemo zahtev za spajanjem razmotriti kada za to dođe vreme, kada čujemo i druga mišljenja o tome, ali kako bismo ubrzali stvari mislim da je prikladno da zakažemo početak suđenja barem za optužnicu za Kosovo. Datum koji zakazujemo je 12. februar, dakle jedan mesec nakon pretpretresne konferencije. Međutim, to će biti podložno eventualnoj promeni, ako se dogodi nešto s tim u vezi, ali mislim da je bolje, u svakom slučaju, u cilju ekspeditivnog postupanja da zakažemo datum početka suđenja po optužnici za Kosovo. Ako vaš zahtev ili neka druga eventualnost bude uticala na taj datum, mi ćemo to razmotriti, ali, u svakom slučaju, zasada imamo datum za Kosovo i možemo, s tim na umu, nastaviti s radom. To znači da treba da imate spremne svedoke i sve što je s tim u vezi.

TUŽILAC DEL PONTE: Da, gospodine predsedniče. Kao što sam rekla, mi smo spremni, međutim, ima nešto što bih htela da iznesem. Kao tužilac ovog Suda i s obzirom na sve koji su u pritvoru, ja ne želim da gospodin Milošević dobije bolji tretman od ostalih. Postoji čitav niz pritvorenika koji čekaju na suđenje. Ja jesam spremna, ali kao tužilac ovog Tribunala ne želim da gospodin Milošević bude privilegovan u smislu početka svog suđenja u odnosu na druge pritvorenike, koji su zatvoreni u Sheveningenu (Scheveningen) i koji takođe čekaju na svoje suđenje. To je nešto što sam smatrala da je potrebno da vam kažem. Bez obzira na to, mi smo spremni za početak sledeće etape, misleći na podnesak koji želimo da podnesemo u vezi sa optužnicom za Kosovo. Gospodine predsedniče, mi smo spremni.

SUDIJA MEJ: Kada je reč o ovome što ste sada izneli, gospođo tužiteljice, Sud je svakako svestan kakva je situacija sa drugim predmetima koji se vode pred ovim tribunalom i na sudijama tribunala je da odrede kada će početi suđenja, u svetlu trajanja pritvora optuženika, ali, isto tako, u svetlu toga da li su neki slučajevi spremni za suđenje. Neki od predmeta jednostavno nisu spremni, ali ovaj jeste. Sada bih želeo da pređemo na pitanje ekskulpatornog materijala. Pravilo 68 predviđa obavezu koja počiva na tužiocu da upozna Odbranu sa postojanjem materijala, njemu poznatih, koji na bilo koji način ukazuju na nevinost, ili ublažavaju krivicu optuženog, ili mogu da utiču na pouzdanost dokaza Tužilaštva. Posredi je vrlo jasna obaveza koju ima tužilac. U uobičajenim slučajevima, kada optuženika zastupa Odbrana, pravilo predviđa kontakt između stranaka. Međutim, u našem slučaju to ne možemo primeniti stoga tužilac mora sam da obavi taj deo posla. Pristup koji sugerišem jeste da pregledate materijal koji imate, da primenite što je moguće širu definiciju ekskulpatornog materijala, date ga na uvid optuženom, ali isto tako i amikusima, pa će oni videti na koji način se taj materijal može najbolje iskoristiti. Dakle, pravila su jasna, kada je reč o toj obavezi. Znam da je slučaj drugačiji kada optuženika zastupa Odbrana i kada je moguće razgovarati

o tome šta je relevanto, a šta nije, šta se može obelodaniti, a šta ne, ali u ovom slučaju, to, nažalost, nije slučaj. Kontakta ne sme biti, tako da tužilaštvo može da primeni svoje diskrecionao pravo u vezi s tim.

TUŽILAC DEL PONTE: Hvala, gospodine predsedniče. Mislim da je to dobra alternativa. Ja ću svakako pokazati te dokumente, a kada je reč o ekskulpatornim materijalima, mislim da sa prijateljima Suda možemo razgovarati, sobzirom na to da ne možemo da razgovaramo sa takvom Odbranom. Govorim o ekskulpatornim materijalima oko kojih ne postoji nikakav problem. Kada je reč o optužnici za Hrvatsku, već smo prikupili sav materijal i otprilike se radi o oko 700 dokumenata, koje treba pregledati. Bilo bi dobro da to uradimo sa amikusima. Međutim, kada je reč o Hrvatskoj, posao još uvek nismo završili. Mislim da se radi o, otprilike, istom broju dokumenata, koji treba da se pogledaju.

SUDIJA MEJ: Oprostite, povezali ste 700 dokumenata o Hrvatskoj. Mislim da ste mislili na Kosovo?

TUŽILAC DEL PONTE: Da, za Kosovo.

SUDIJA MEJ: U redu, mislim da se to može izvesti.

TUŽILAC DEL PONTE: Gospodine predsedniče, amikusi su pozvani da budu u tom svojstvu za optužnicu za Kosovo. Mislim da bi bilo dobro da se oni mogu baviti i optužnicom za Hrvatsku.

SUDIJA MEJ: Da, mi ćemo se time baviti u dogledno vreme. To je svakako razuman predlog.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospođo tužiteljce, mene zanima vaša procena o 170 dana suđenja za kosovsku optužnicu. Za hrvatsku

optužnicu vam je takođe potrebno toliko dana, dakle Tužilaštvu je potrebno 340 dana. Predviđamo da će izvođenje dokaza Odbrane isto toliko trajati. Možda manje, ali je to teško predvideti. O tome će nam svakako i amikusi nešto reći. Ukoliko uzmemo u obzir optužnicu za Bosnu, da li bi moglo da se kaže kako će broj dana biti manji, ili to još ne možete reći?

TUŽILAC DEL PONTE: Časni Sude, kada je reč o dužini same optužnice, tu ne mogu biti precizna, ali je otprilike iste dužine u tom smislu, kao optužnica za Hrvatsku. Možda je kraća, možda je duža. Teško je sada to reći.

SUDIJA ROBINSON: Ukoliko razmotrimo mogućnost da imamo tri optužnice i jedno suđenje, vidim da dolazimo do broja od 500 dana za izvođenje dokaza Tužilaštva. Dakle, ako se bude sudilo po sve tri optužnice zajedno, zatim, ako se uzme u obzir da će i Odbrana izvoditi svoje dokaze, imaćemo suđenje koje će trajati najmanje tri godine. Jesam li u pravu?

TUŽILAC DEL PONTE: To je tačno, ukoliko bismo imali tri različita suđenja protiv Miloševića. Ova izneta statistika odnosi se na slučaj da imamo tri razdvojena postupka. Međutim, ako imamo jedan postupak za sve tri optužnice, imaćemo i svedoke čije će se svedočenje ticati sve tri optužnice. Ja ne govorim sada o svedocima koji će svedočiti o specifičnim događajima, već o onima, najvažnijim, koji će svedočiti o samom optuženom i, naravno, o njegovom učestvovanju u krivičnim delima. Imamo iste svedoke za sve tri optužnice. Kada je reč o samim krivičnim delima i činjenicama, imamo puno svedoka. Međutim, kada bih imala sa druge strane zastupnika Odbrane, sa kojim bih radila, sigurna sam da bih bila u mogućnosti da u znatnoj meri smanjim broj svedoka. Rekla sam vam da imamo 228 svedoka, od kojih će 174 biti svedoci događaja. Međutim, sobzirom na to da nema zastupnika Odbrane, ja o tom problemu ne mogu da razgovaram sa

Odbranom. Kad bih to mogla da uradim, sigurna sam da bi se broj svedoka smanjio.

SUDIJA ROBINSON: Svakako ću uzeti u obzir ono što ste rekli i nadam se da će se tako sve dogoditi. U svakom slučaju, moramo sačekati vaše zahteve u odnosu na druge postupke. Hvala vam.

TUŽILAC DEL PONTE: Hvala, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Gospodine Kej (Kay), hoćete li vi izneti stavove amikusa?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Tako je.

SUDIJA MEJ: Dozvolite da vam prvo kažem nekoliko stvari. Prvo ćemo zatražiti od sekretara da vaš mandat proširi i na optužnicu za Hrvatsku. Drugo, želimo da čujemo da li ćete podneti neke podneske, pre svega vezano za Kosovo, a da li će, isto tako, biti nekih podnesaka koji bi se ticali Hrvatske?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Pitanje koje ste pomenuli je ono o kome smo i mi želeli da razgovaramo, a to je proširenje našeg mandata. Drugo, što se tiče kosovske optužnice, mi, zasada, nemamo da podnesemo nikakve dodatne podneske. Naravno, nećemo ponovo podnositi one podneske koje smo podneli po Pravilu 72 za optužnicu za Kosovo, kao i za optužnicu za Hrvatsku, već ćemo sačekati dok ne pogledamo čitav materijal, nakon čega ćemo možda imati dopunske podneske za pretpretresni postupak. Ali zasada, još nismo imali vremena da razmatramo pitanje optužnice za Hrvatsku.

SUDIJA MEJ: Da li očekujete da ćete podneti još neki podnesak za Kosovo?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Zasada ne, a ukoliko budemo imali nameru da ih podnosimo, obavestićemo Pretresno veće, naročito ukoliko se oni budu ticali rasporeda. Ipak, u ovom trenutku, ne predviđamo tako nešto. Posmatrajući ono što je juče rečeno, mi nismo zastupnici Odbrane gospodina Miloševića, prema tome, mi nećemo predstavljati argumente Odbrane po njegovim instrukcijama, jer mi nemamo te instrukcije na osnovu kojih bi trebalo da delujemo, već mi instrukcije primamo samo od Suda. To može imati uticaja na dužinu suđenja i na rokove. Naravno, mi ćemo se prvenstveno pridržavati instrukcija Suda o našem postavljenju, zato što je to osnova našeg prisustva na ovom suđenju. I mi ćemo se tih instrukcija pridržavati. Što se tiče rokova po optužnici za Kosovo, 12. februar, datum koji je ovde iznet kao početak suđenja po ovoj optužnici jeste nešto što nama u ovom trenutku ne predstavlja problem, jer smo već nekoliko nedelja upoznati sa tim datumom. Možda će se pojaviti neki dopunski materijal, ali što se tiče amikusa, mi ovde ne nastupamo u ulozi advokata Odbrane po pitanjima koja su pomenuta u toj optužnici. Naša je uloga drugačija i nje ćemo se pridržavati.

SUDIJA MEJ: Mislim da to treba ponovo naglasiti tako da to čuje i optuženi, mada je on to čuo i ranije. Ono što vi možete da uradite jeste da iznesete jednu pozitivnu odbranu. Već ste podneli jedan podnesak. Možete da uložite i druge zahteve koje bi i optuženi video. Takođe, možete da vršite unakrsno ispitivanje svedoka, ukoliko je to prikladno. Možete skrenuti pažnju Pretresnom veću na neki ekskulpatorni materijal i u svakom slučaju možete da delujete na način koji vi smatrate prikladnim da bi se obezbedilo fer suđenje. To je jedna važna uloga, ali ograničena. To znači da ne možete iznositi pozitivnu odbranu, osim one koja se nalazi u dostavljenim materijalima. Vi isto tako niste u mogućnosti da pozivate svedoke, niti u situaciji da vršite unakrsno ispitivanje na osnovu instrukcija optuženog. To mora da proistekne od pravih advokata Odbrane.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Meni je, časni Sude, drago što ste vi sve ovo izneli. Mi, koji dolazimo iz zemalja precedentnog prava upoznati smo sa tim kako ovaj institut funkcionije, jer je on deo sistema. Mi ovde samo treba da razmatramo ona pitanja, u korist optuženog, ali koja se nalaze u okviru našeg delokruga. Danas je tužiteljica napravila jedan lapsus i ja joj, naravno, to ne zameram kada nas je nazvala advokatima Odbrane, a mi to nismo i to nije u osnovi našeg postavljenja. Mi smo ovde u ulozi prijatelja Suda i mi moramo da se pridržavamo te uloge. Ne smemo da idemo dalje od nje, jer nas je postavio Sud. Optuženi može da iznosi svoje argumente i da učestvuje u postupku, ukoliko to želi. To je na njemu da odluči. U pogledu podržavanja Odbrane, to je nešto što prijatelji suda ne mogu da obave u njegovo ime, jet to prevazilazi naš delokrug pošto mi od njega ne dobijamo instrukcije, kao što bi ih dobijali advokati Odbrane. Ono što smo do sada uradili je nadovezivanje na one argumente koje je on već izneo, a koji su u skladu sa pravilom 72 i mislimo da je dobro da to Sud razmotri. Vi ste u pravu kad naglašavate da treba da se precizira naša uloga zato što mi nemamo nikakav uticaj na vođenje ovog postupka. Posmatrajući 12. februar, mi mislimo da je to sasvim prikladan i izvodljiv datum. Nama je sada jasnija naša uloga i mislim da je čitanje optužnice za Hrvatsku još više to naglasilo. Mi sada čekamo da vidimo optužnicu za Bosnu pa ćemo morati da formiramo jedan tim koji će proučavati materijal i biti upućen u sva pitanja da bismo mogli da ih predstavimo u skladu sa ciljevima našeg postavljenja. To je nešto što mi međusobno razmatramo i mislimo da ćemo uskoro doneti odluku. Sledeće pitanje o kom sam želeo da diskutujem, ukoliko mi dozvolite, jeste pitanje ekskulpatornih materijala. Nesumnjivo je da amikusi žele da se vide sa tužiocem, po pitanju ekskulpatornih materijala. Mislim da postoji nerazumevanje unutar tima Tužilaštva za šta smo mi zainteresovani i kakav je kontakt napravljen. Na osnovu uputstava koje ste nam vi dali kad ste nas postavili, časni Sude, proizilazi da mi treba da razmotrimo ekskulpatorne materijale i to je nešto što mi želimo da pogledamo. Naravno, pošto nemamo instrukcija od optuženog,

mi ćemo koristiti naše sopstveno iskustvo i našu procenu. Možda bismo mogli da damo neke putokaze Tužilaštvu kako mi mislimo u kom obimu taj materijal nama treba da bude dostavljen, naročito ako se radi o materijalima koji nisu, a mi mislimo da treba da nam budu dostavljeni. Ali, zasada ne možemo da kažemo ništa o tome, barem dok ne dobijemo prvi deo tih materijala.

SUDIJA MEJ: Mogu li da vas zamolim da se ovim pozabavite što je moguće hitnije, jer na osnovu iskustva znamo da ovo oduzima prilično vremena. Pošto nam nije ostalo puno vremena do početka suđenja, onda vas pozivamo i molimo da se što je moguće pre ovim pozabavite.

PRIJATELJ SUDA KEJ: To ćemo i uraditi i zato razmatramo sastav našeg tima. Razgovaraćemo o ovome sa Sekretarijatom (Registry) da vidimo kako može da nam se olakša posao. Mislim da sada moramo nešto da preduzmemo po ovom pitanju i zato sada diskutujemo o tome. Posavetovao bih se sa svojim kolegama po drugim pitanjima, o kojima treba prodiskutovati. Gospodin Tapušковиć želi ukratko da se obrati Sudu o još jednom pitanju, a što se mene tiče, časni Sude, nemam ništa više da iznesem, osim ukoliko vi nemate nekih konkretnih pitanja.

SUDIJA MEJ: Ne, hvala vam, gospodine Kej. Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala, časni Sude. Ja se možda ne bih javio za reč da nisam čuo ono što je izgovorio časni sudija Robinson. Zapravo, primarna stvar svih ovih postupaka koji se vode pred ovim Sudom i uvek sam verovao da Sud to treba i mora da poštuje, jeste pravično i brzo suđenje. Ovako kako je do sada Tužilaštvo radilo, ja, kao *amici curriae*, moram da izrazim, blago rečeno, određeno nezadovoljstvo. Jer, ovde je zaista prvo stigla optužnica za Kosovo, koja je bila zadnji događaj u tih 10 godina svih tih događanja u Jugoslaviji. Prosto ne mogu da verujem da je

sada Tužilaštvu potrebno još četiri-pet meseci da se pozabavi i pripremi sve ono što smo juče čuli da se tiče optužnice za Hrvatsku, a pogotovu što sada, evo, znamo da će stići i optužnica za Bosnu. Ukoliko se tako bude radilo, za šta će Tužilaštvu, takođe, trebati ko zna koliko vremena, a svaka logika upućuje na to da je to davno trebalo da bude završen posao, ako je trebalo da stigne pred ovaj tribunal, trebaće verovatno, još određeno vreme. Dakle, kao *amici curiae* zaista moram da iskažem svoje nezadovoljstvo takvim načinom postupanja, jer onda ćemo otići u jednu proceduru koja zaista teško može biti brza, efikasna, a samim tim je pitanje koliko će ona biti pravična. Ja bih samo jednu stvar kazao. Jeste, u svim ovim tekstovima, u svim ovim optužnicama navedeno je dosta toga o događajima, o faktima i to moram i ja da priznam da to prizlazi iz dokumenata, koji su prezentirani. Međutim, vrlo važan fakt, koji nije očigledno pokazan u tim papirima jeste fakt zločinačkog udruživanja. Tužilaštvo zasada nije pružilo apsolutno nijedan dokaz u tom pravcu. Dakle, mislim da ovakvim načinom rada, ne može se ispuniti osnovno načelo koje je sadržano u Statutu, koji mora da respektuje ovaj tribunal. Hvala.

SUDIJA MEJ: Ovo su sve pitanja koja mi treba da razmotrimo, ako i kada se dostavi zahtev za spajanje optužnica. Tada ćemo saslušati šta ima da kaže Tužilaštvo, šta imaju da kažu amikusi i onda će Pretresno veće doneti odluku. Da li amikusi još nešto žele da iznesu?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Ne, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Hvala vam. Gospodine Miloševiću, kao što znate, Pravilnik predviđa da se vama da mogućnost da iznesete pitanja koja se tiču statusa vašeg slučaja, kao i vašeg fizičkog i psihičkog stanja. Čuli ste ono što je rečeno za rokove. Čuli ste predloge Tužilaštva. Čuli ste da će se uskoro podneti zahtev za spajanje ovih optužnica. U ovom trenutku, mi još nismo dobili ovaj zahtev. Kada ga budemo dobili, onda ćemo ga razmotriti. Da li vi želite nešto da

kažete što je vezano za ovaj slučaj i da li želite nešto da kažete što je vezano za vaše stanje? Sada imate priliku da to kažete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja želim da zahtevam od vas da diskvalifikujete tužioca iz očiglednih razloga, od kojih bih pomenuo samo dva. Prvi je, čuli smo ga juče sasvim glasno pri čitanju optužnice o Kosovu da su svi događaji smešteni u vreme od 24. marta do početka juna. A drugi razlog je da je celoj planeti poznato da je upravo od 24. marta do, zaključno, prve nedelje juna izvršena zločinačka NATO agresija na Jugoslaviju. Iz tužbe proizilazi, iz onoga što smo čuli, da nije NATO izvršio agresiju na Jugoslaviju nego da je Jugoslavija izvršila agresiju na samu sebe i da posledice 78 dana i 78 noći bombardovanja Jugoslavije, u kojoj su bačene 22.000 tona bombi i napravljene ogromne žrtve i nisu posledica nikakve NATO agresije nego posledica agresije Jugoslavije na samu sebe. Ovo pokazuje da nije reč samo o pristrasnosti, jer pristrasnost bi bila blaga reč. To što smo čuli prevazilazi čak i neprijateljsku stranu, odnosno ono što smo mogli čuti od portparola NATO-a. Prema tome, očigledno se radi o onome što vi nazivate potpuna pristrasnost. I, ako Sud može da ostane slep pred činjenicom da se od 24. marta, pa zaključno prve nedelje juna dogodila ta agresija, da su pale ogromne žrtve, da je bačano 22.000 tona bombi i da se sve to želi da pripíše samoj Jugoslaviji, koja je nad samom sobom, dakle, a ne NATO izvršio zločin, onda mislim da čak i ovakav Sud, koji je ilegalan, mora da uzme u obzir te činjenice, a ako i te činjenice neće da uzme u obzir, onda je jasno da ovo i nije Sud nego samo deo mašinerije za izvršenje zločina nad mojom zemljom i mojim narodom. Pa ako je to drugo slučaj, dakle, ako ni ovakvu flagrantnu pristrasnost i činjenice koje same po sebi govore o zanemarivanju takve jedne kardinalne stvari, kao što je bila agresija, Sud neće da uzme u obzir i da diskvalifikuje tužioca za bezočno iznošenje neistine na strani agresora, onda, molim vas, i ako je stvar zapravo u tome da ste vi deo te mašinerije, onda, molim vas, pročitajte te presude koje imate zadatak da donesete i nemojte da mi dosađujete da slušam satima čitanje tekstova napi-

sanih na intelektualnom nivou sedmogodišnjeg deteta, da se ispravim, retardiranog sedmogodišnjeg deteta. Nemojte da mi dosađujete. Pročitajte to i mislim da je ovo do sada bila jedna farsa, a sa jučerašnjim objašnjenjem koje smo čuli o tome kako je Jugoslavija izvršila agresiju na samu sebe i kako posledice NATO agresije praktično za tužbu ne postoje, onda bi se pretvorila u lakrdiju. Zato vam predlažem da te presude donesete odmah pa da izbegnete sve ove svoje proceduralne probleme koje imate. Drugo što hoću da kažem i da vas upozorim, da vas upozorim da ova suđenja imaju direktan uticaj na podsticanje terorizma na jugu Srbije. Želim da vas upozorim da i ovih dana i ovih nedelja i ovih meseci, albanski teroristi na jugu Srbije, kolju, pale, siluju, premlaćuju, pljačkaju i rade sve drugo što su radili i na Kosovu i Metohiji. Oni su dobili krila jer za razliku od ove američke administracije koja je objavila neprijateljski stav prema terorizmu, prethodna administracija je imala saveznički stav sa terorizmom i čak je bila upoznata sa činjenicom da je Osama bin Laden (Osama bin Laden) bio u Albaniji i to dve godine pošto im je srušio ambasade i sa mnom su komentarisali tu činjenicu i s mojim saradnicima. Prema tome, molim da ne podstičete terorizam na jugu Srbije jer su ljudi suviše napaćeni, a da imate u vidu da je pod tim terorom i pod okriljem Ujedinjenih nacija (United Nations) 330.000 ljudi oterano sa Kosova i Metohije, 330.000 Srba. Pod okriljem Ujedinjenih nacija.

SUDIJA MEJ: Čuli smo to, što sada govorite. Da li postoji nešto što želite da kažete, a što je vezano za vaše fizičko i psihičko stanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da kažem je l'?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, onda tražim od Suda, pošto sam čuo da suprotna strana insistira da nemam privilegije u pogledu brzog suđenja koje, kao što sam malopre shvatio, planirate da traje jedno tri godine, želim da nemam ni diskriminaciju u vezi sa

tretmanom, pa bih zahtevao od vas da mi ukinete kamere u ćeliji i da mi ukinete prisustvo vaših članova personala prilikom poseta moje porodice, jer obrazloženja za kamere u ćeliji su besmislena. Obrazlažu se time da se prati da ja slučajno ne izvršim samoubistvo. A ja ovde, pred ovim Sudom mogu da kažem da nikada ne bih izvršio samoubistvo jer, prvo, ne bih to nikada želeo da uradim svojoj deci i svojoj porodici i da mi deca budu deca samoubice. A drugo, nikada ne bih izvršio samoubistvo zato što moram da se borim ovde, da rušim i ovaj Sud i ovo ruglo od suđenja i njegove poslodavce, koji ga upotrebljavaju protiv ljudi koji se bore za slobodu u svetu. Prema tome, izvolite mi isključite te kamere i taj personal, zato što se pravilo da se to može odrediti na mesec dana zloupotrebljava, pa mi tako već četiri meseca koriste to pravilo od mesec dana bez ikakvog razloga i zloupotrebom moći. Eto to imam da tražim u vezi s tim, dakle, ne da budem privilegovan nego da ne budem diskriminisan dalje, bar u tom delu stvari. A što se tiče monitoringa, ovih drugih razgovora, prisluškivanja telefona i tako dalje, koje ste već odredili, to je vaša stvar, to možete da radite i dalje. Uostalom, kad mi je tu porodica, ne moraju da sede članovi personala, i ovako možete da prisluškujete šta razgovaramo, pa bih molio da me oslobodite tih neprijatnosti, koliko je to moguće.

SUDIJA MEJ: Protiv vas se ne vrši nikakva diskriminacija, kao što to dobro znate. Što se tiče početka suđenja, to je naša dužnost i mi ćemo se potruditi da vaše suđenje počne uskoro i da bude pravedno. Završavamo sa radom.